

EVER
DAGE,

BE
SU

MELVIN BURGESS

HERDING
autorius

NIKAS DEINĖS

SUŽALSTAS, VISKAM PASIRYŽŪS BŪGLYS.
AR PAVYKS NIKUI IŠSIVADUOTI IŠ
PRADĖTIES GNIAUŽTŲ?

Alma littera

PAS DŽEREMĄ

Tą dieną Nikas į mokyklą taip ir nenuėjo. Būtų kvaila, taip anksti kėlus, pasmerkti save nuobodybėms. Todėl jis pasičiupo geriausią draugą Saimoną – tas, barben-damas į langą, valgė pusryčius. Paskui jie dar prigriebė Džeremį – tai ir buvo jų trijulė. Jau ištikus dešimt metų, nuo parengiamosios klasės laikų. Net dar iš anksčiau, mat berniukai ir lopšelių lankė kartu. Kiek save atsime-na, tiek ir draugauja.

Jie nuėjo ir užsiregistravo, kad mokytoja užsirašytų, jog jie pamokose, bet dar prieš pirmąją pamoką vogčiomis iššliūkino lauk. Džeremio mama dirba visą dieną, tad jie, kaip paprastai, pas jį ir prastrainiojo. Pasidarė tirpios kavos ir gurkšnojau sau prieš televizorių, rodantį pusryčių laidą. Parkritęs ant sofos, Nikas pažiūrėjo savo mėgstamą laidą apie mašinas. Tada atėjo eilė vaizdujuostėms – namuose buvo beveik visa Looney Tunes filmukų kolekcija – juos jie žiūrėdavo jau daugybę metų, bet vis dar rasdavo iš ko pasijuokti.

Tada pasidarė nuobodu. Pabėgus iš pamokų, amžinai nebelikdavo ko veikti, ir jie imdavo nuobodžiauti. Tačiau tokį nuobodžiavimą valdai tu pats – tavęs niekas negrūda į mokyklos suolą, kur gali iš kailio nertis ir vis tiek nieko nepakeisi.

Apie pietus jie pasiknaisiojo po kišenes ir sukrapštė šiek tiek smulkiųjų cigaretėms. Porą surūkė parke, tada grįžo ir likusias pasidalijo popietei – kad būtų ką veikti sėdint prie TV dėžės ir kortuojant. Paskutinę surūkė visi trys, dalydamiesi godžiai traukė į plaučius ir vaizdavosi, kad čia žolė ir kad jie tuoj tuoj maloniai apsvaigs. Juokingiausia, jog saviapgaulė veikė – visi trys gerokai apsinešė.

– Čia turbūt dėl to, kad taip giliai traukėme, – pasakė Saimonas.

Ir viskas. Taip ir stūmė laiką. Šnekučiavosi, sėdinėjo, nieko dora neveikdami. Buvo nuobodu, nieko ypatinga, bet, įsivaizduokit, nuostabu. Nikui niekas neprilygo tokiam ramiam veltėdžiavimui su bičiuliais.

Ketvirtą jis grįžo namo ir ten rado Dženę, sėdinčią sve-tainėje su nediduke, putlia, nepriekaištingai apsirėdžiusia moteriškaite, jos jis ligi šiol nebuvo regėjęs.

– Sveiki, – pasisveikino jis. Apsidairė. – Kur mama? – Kaip tik tuo metu jam pašėlusiai suspurdėjo širdis, tarsi nujausdama bloga.

– Nikai, – pradėjo Dženė, bet nutilo.

Gražiai apsirengusi moteriškaitė atsistojo ir ištiesė ranką.

– Aš ponია Bets. Be-e-e-etė Bets, – pragydo ji tęstine, lėta šiaurietiška tarme, taip ilgindama atviras balses, kad net juokinga. Kaip kokia avelė. Nikas šyptelėjo Dženei, bet ši į jį taip šiurpiai dėbtelėjo, kad šypsnyš kaipmat nuslopo. Ponia Bets jam nusišypsojo, manydama, kad jis užkibo ant jos kvailo juokelio. Nikas jai linktelėjo ir apsidairė.

– Kur mama? – pakartojo jis.

Ką Dženei atsakyti? Ji morge, Nikai? Iškeliavo į dausas? Susitiko su mylimaisiais?

Tai visiška netiesa. Du Murielės mylimiausi žmonės stovi čia, šiame kambaryje.

Ir ji neišlaikė.

– Ji negyva, Nikai. Atėjusi čia ją radau, – išpyškino ji ir apsiptylė gailiomis ašaromis. Žengtelėjo prie jo, bet tarp jų įlindo Betė Bets ir ją apkabino. Dženė Betės neapkabino, tik stovėjo bejėgiškai kūkčiodama, viena ranka prisidengusi veidą, kitą nusvarinusi prie šono. Moteriškaitė tapšnojo jai per nugarą, o Nikas stovėjo ir žiūrėjo.

– Man ta-a-a-a-ip gaila, Nikai, man baisia-a-a-a-a-a-a-a-ausiai gaila, – rypavo ponია Bets.

Dženė taip ašarojo, kad nebuvo nė menkiausios abejonės, bet jis vis tiek negalėjo patikėti. Norėjo bėgti, pašaukti ją, apžiūrėti kambarius. Juk žmonės taip paprastai nemiršta! Tačiau tas žodis toks galutinis ir nebeatšaukiamas. Nikas sustojo kaip įbestas.

– Kas jai atsitiko? – paklausė jis.

– ...nelaimė, – suvapėjo Dženė.

– Kaip? – meldė jis. Dženė papurtė galvą, o ponია Bets tik pažvelgė į jį ir taip pat papurtė galvą, lyg sakydama, kad dabar ne laikas, lyg tai būtų koks nors suaugusiųjų tabu, pernelyg asmeniška, kad galėtum jam pasakoti, nors kas jau kas, o jis tai tikrai turi teisę viską žinoti.

– Praeis la-a-a-a-aiko, kol jis suvo-o-o-ks, – kalbėjo Betė Bets Dženei, vis žvilgčiodama į Niką. Ji paleido Dženę, abi moterys atsisėdo. O Nikas stovėjo nežinodamas, ką daryti, kol Dženė galiausiai susiėmė, atsistojo ir tvirtai jį apkabino.

– Beprotystė, Nikai, tikra beprotystė, – šnabždėjo ji. Tada nuėjo užkaisti arbatos, o Betė Bets patapšnojo sofą šalia savęs.

– Ta-a-a-igi, Nikai, – pasakė ji. – Įsivaizdu-u-u-oju, koks tu sukrėstas.

Nikas prisėdo šalia jos.

– Šįryt ji buvo gyva ir sveika, – tarstelėjo jis.

– Mirtis visad-a-a a-a ateina neprašy-y-y-ya, – mekeno ponია Bets, purtydama galvą. – Tie, kuriuos my-y-y-y-lime, visada mus palieka staiga. – Ji trumpam uždėjo ranką jam ant rankos ir sučiaupė lūpas. Nikas linktelėjo. Ir nesumojo, ką atsakyti. Jis nė neįsivaizdavo, ar tai, ką ji sako, tiesa. Su mirtimi ligi šiol dar nebuvo susidūręs.

– Nikai, aš suprantu, kad gal ne pats tinkamia-a-a-a-a-usias laikas, bet mums visie-e-ems labai neramu dėl tavo ateitie-e-e-es, – žiūrėdama į jį, toliau kalbėjo ponია Bets, tęsdama balses. – Man reikia uždu-u-u-oti tau ke-e-e-letą kla-a-a-ausimų. Norėčiau pasia-a-a-iškinti apie tavo gimines. Gal gali ką nors papa-a-asakoti apie tėvą?

Nikas papurtė galvą. Jis jau daugybę metų nebuvo nieko apie tėvą girdėjęs, nė nežinojo, kur jis gyvena. Ponია Bets pradėjo vardyti galimų giminaičių sąrašą. Seneliai? Yra Australijoje močiutė. Ar yra jos adresas? Kiek jam žinoma, ne, jau daug metų iš jos nėra jokių žinių. Mama su savo tėvais prieš daugelį metų buvo susipykusi. Jos tėtis lyg miręs, kiek prisimena Nikas.

– Jie – baisūs žmonės, – tarstelėjo Nikas. – Ji visai nenorėtų, kad jie dalyvautų.

– Kur, Nikai? – paklausė ponია Bets.

– Laidotuvėse, – atsakė Nikas.

Ji atsargiai į jį pažvelgė.

– Ne, Nikai, kalbame ne apie la-a-aidotuves, o apie tavo a-a-a-ateitį, – dainavo ji. Nikas dėbtelėjo į ją. Iš jos žvilgsnio kažkaip suprato, kas čia įvyko.

Jis liko vienas. Vos keturiolikos. Murielė ne kartą sakė, kad juodu teturi vienas kitą.

Betė Bets tęsė. Tetos, dėdės? Kad mama buvo vienturtė.

– Manau, mama turėjo dėdę, – pasakė jis.

– Tikrai? – sukľuso Betė Bets ir pasiruošė kažką rašytis į bloknotą. Taip laukė atsakymo, kad Nikui jos net pagailo.

– Aš jo akyse nesu regėjęs. Mama jau daug metų jo nematė.

– Ar tai tas pyragų kepėjas? – paklausė Dženė, iškišusi galvą pro duris.

– Turbūt, – atsakė Nikas.

– Pyragų? – pasiteiravo ponია Bets.

– „Megės pyragai ir sausainiai“. Juk žinote, – gūžtelėjo pečiais Nikas. – Močiutės brolis. Mama turbūt jo nė akyse nebuvo mačiusi. Jisai pabėgo iš namų dar būdamas vaikas. Su giminėmis ji nebendravo. Nebendrauju ir aš, – pasakė Nikas. Ne dėl to, kad būtų ką iš tų jos giminių kada matęs, bet šiaip, solidarizuodamasis su mama.

Betė Bets atrodė nustebusi.

– Bet kokių nors giminių tai turėtų būti, ką? Juk tavimi kas nors turės pasirūpinti.

– Aš su niekuo negyvensiu.

Ponia Bets nutaisė rūgščią miną.

– Vis tiek giminių turi būti, – neatlyžo ji.

Tarpduryje su arbata pasirodė Dženė.

– Juk jau sakiau, ji gyveno vienui viena. Tik juodu su Niku, tiesa, Nikai? – eidama artyn kalbėjo ji. – Na, dar aš, – tvirtai pridūrė. Ponia Bets padėjo bloknotą.

– Šiaip jau jūs nesate artimiausia giminaitė, čia visai kas kita, suprantate? O, arbata, – nušvito ji.

– Nikai, arbatos?

– O kur mama dabar? – nutraukė ją Nikas.

Moterys tik susižvalgė.

– Na, dabar ji jau bus morge, Nikai, – pasakė ponია Bets.

– Bet kas jai nutiko? – jam staiga žūtūt parūpo sužinoti.

Ponia Bets uždėjo Dženei ant kojos ranką, kad daugiau nebekalbėtų, ir pažvelgė tiesiai jam į akis.

– Jai atliks skrodimą. Kai žmogų ištinka tokia staigi mirtis, visada atliekamas skrodimas. Tada, matyt, ir sužinosime.

– Ar ją ištiko priepuolis, koks infarktas?

– Gal sulaukime skrodimo išvadų, tada sužinosime tiksliau.

Šalia jų atsistojo Dženė su puodeliu arbatos. Nikas pažvelgė į ją maldaujančiu žvilgsniu. Reikėtų pasakyti – ji juto, jog tikrai reikėtų, kad vaikui pagaliau būtų aišku. Bet neišsina. Tiesiog apie tai šitiek laiko, be jųdviejų su Murielle, niekas daugiau nežinojo. Kaip dabar atskleisti tokią paslaptį vienos iš jų vaikui?

– Kiek cukraus?

– Du. – Staiga jis atsistojo. – Kur ją radote? – paklausė jis.

Dženė linktelėjo į kitą kambario pusę.

– Ant kilimėlio. Tenai.

Jis nuėjo ten, kur ji parodė, puikiai jusdamas susmigusius moterų žvilgsnius. Piktokai sušnairavo, jos nusigręžė ir pradėjo šnekučiuotis. Pasilenkęs jis palietė kilimėlį.

Čia. Ji mirė čia. Gulėjo negyva.

– Degė degiklis, – prabilo Dženė. – Gal jai buvo pasidarę šalta.

Ant kilimėlio jokių dėmių nebuvo.

– Juk čia ne... Ar ji... – mikčiojo jis. Apie mirtį jis niekieno nenutuokė. – Ar jai skaudėjo? – paklausė.

Dženė papurtė galvą.

– Atrodė labai rami, – pasakė ji. – Tikrai nekentėjo. – Staiga Dženei teko kaip reikiant susilaikyti, kad nepradėtų kikenti. Kentėti! „Tikiuosi, bent malonumą patyrei, mažyte, kurgi ne!“ – pagalvojo ji.

Nikas priklaupė ant kilimėlio. Tuo tarpu Dženė su Bete Bets atsistojo ir tylomis išėjo iš kambario. Jis girdėjo, kaip jos patyliukais kalbasi virtuvėje. Galvojo apie čia gulėjusią negyvą mamą. Prisiminė, kaip šįryt ji jam priekaištavo, kaip šoko pagal Boi Džordžo muziką. Stengėsi išspausti bent kokią ašarėlę, bet neįstengė. Jis dar nesuvokia. Norėjo eiti į virtuvę pas ponią Bets ir Dženę ir iškratyti iš jų atsakymus – kaip, kodėl, kada? Dėl ko? Norėjo paprašyti leidimo pamatyti kūną, bet ir to niekaip negalėjo išdrįsti. Ar norėti pamatyti negyvą motiną nėra nesveika?

Tad jis paprasčiausiai klūpėjo ir žiūrėjo į liepsną. Laukė, kas bus toliau.

Po kelių valandų Nikas suvokė stovįs nediduko Dženės namelio Ardvike svetainėje. Jau seniai nebuvo čia buvęs – nuo vaikystės. Dabar namelis jam atrodė tarsi per ankštas. Nikas jautėsi kaip skausmo palaužtas ištįsęs išsigimėlis. Našlaitis. Dženės vaikai su pižamomis kirto savo miežių dribsnius ir žiūrėjo televizorių. Vyresnioji Greisė, devynerių, pabrėžtinai nekreipė į jį dėmesio. Na ir gerai. Jam dabar mažiausiai norėjosi su kuo nors bendrauti. Kuo puikiausiai žinojo, kas jai maga paklausti.

„O koks jausmas, kai neturi mamos?“ – paklaustų ji. Ir pats Nikas to paties norėtų paklausti. Kol kas – jis gali pasakyti visiškai tvirtai – kol kas tas jausmas šūdinas.

O jaunesnysis broliukas neatrodė susidomėjęs. Veikiau išsigandęs. Dženė pasilenkė prie jo.

– Ko jam reikia? – garsiu šnibždesiu paklausė jis.

– Nieko nereikia, – taip pat pašnibždomis atsakė sūneliui Dženė. – Tiesiog jis pas mus trupučiuką pabus, ir tiek.

– Ar ilgai? – paklausė mažasis Džo.

– Nežinau. Verčiau valgyk dribsnius, Džo, ir nespoksok taip.

Džo tik penkerių, bet jis jau prisižiūrėjęs tų pas juos vis užsukančių vyrų. Dženė nuo seno garsėjo kaip nesugebanti pasirinkti normalių draugų. Nikas irgi neatrodė baisiai draugiškas – sėdėjo sau ir tuščiai spoksojo į ekraną, lyg kokius vaiduoklius regėdamas.

Kai tik vaikai pavalgė, Dženė juos nuvarė į viršų – aišku, kur kas anksčiau negu visada, užtat prižadėjusi paskaityti daugiau pasakų. Nikui bus visai ne pro šalį pabūti vienam. Sužinojęs jis nė akimirkos neturėjo kada atsikvėpti. Juk reikia suvokti, kad vargšėlės Murielės nebėra ir niekada nebebus.

– Miegosi mano lovoje, – pasakė Dženė, nulipusi žemyn po geros valandos. – Ant sofos tikrai tavęs neguldysiu. Prie Džo nėra vietos, o šalia Greisės juk nesigultum, – nusišypsojo ji. – Tokio amžiaus panelėms reikia privatumo. – Tada prisėdo šalia. – Negaliu patikėti, – pasakė ji. Išitraukė iš rankovės keletą drėgnų nosinaičių ir pradėjo raudoti. Nikas įsistebeilijo į ją, žiūrėjo į ašaras ir galvojo, kad jos turėtų riedėti jo skruostais.

– Kas dabar man bus? – paklausė jis.

– Kaip sakiau, gali pas mane gyventi kiek tik panorėjęs, – atsakė Dženė.

– Kad nėra vietos.

– Rasim. Ta ponია iš socialinės rūpybos gal ką sužinos apie tavo tėvą ar senelius...

– Aš jų nepažįstu, – suriko Nikas. Ir pašoko. – Su nepažįstamais žmonėmis tikrai negyvensiu.

– Pamatysim. Svarbiausia, kol kas gali gyventi pas mus. Dėl manęs, kiek tik reikės, tiek ir gyvenk, – pridūrė.

Nikas atsisėdo. Ir pravirko.

– Kaip – kiek reikės? – paklausė jis. – Ką tai reiškia?

Dženė švelniai jį apkabino.

– Nikai, mielasis, nereikia. Dėl to dabar tikrai nesuk galvos. Juk žinai, mudvi su Muriele buvome kaip seserys. Viskuo dalydavomės. Tu liksi pas mus, Nikai, gerai? Ar gerai, mielasis?

Nikas pamėgino atsipalaiduoti jos glėbyje.

– Ačiū, – padėkojo jis. – Ačiū.

Ji linktelėjo ir paleido jį.

– Gerai, sutarta. Aš tiesiog išbadėjusi. Turbūt ir tu ne mažiau. Žuvis su traškučiais – ką pasakysi?

– Tinka.

– Ar man nueiti, ar tu sulakstysi? Nueisiu aš, ką? O tu pasėdėk prie vaikų. Matai? Štai ir įsitaisiau namie auklė! Taip šaunu gyvenime dar nėra buvę.

– Aha, tikrai.

Dženė parnešė žuvų su traškučiais, juodu abu ant sofos juos ir suvalgė. Jis buvo peralkęs – suvalgė ir savo, ir didžiumą jos traškučių. Valgydamas ir vėl pasiteiravo, kaip viskas įvyko.

To ji labiausiai bijojo – kad reikės pasakyti, jog jo motina mirė perdozavusi heroino. Aišku, iškart įkliuvo,

leptelėjusi apie nelaimingą atsitikimą. Ėmė ir išsprūdo. Viskas per tą palaidą liežuvį. Ji buvo tikra, kad jis norės išsiaiškinti, ką ji tuo norėjo pasakyti, laimė, jis, atrodo, tai pamiršo ir atsiminė tik socialinės darbuotojos kalbas apie skrodimą.

– Kaip manote, kas jai atsitiko? – paklausė jis jos, dėdamasis į burną traškučių. – Juk širdies smūgis netrenkia tokių jaunuų?

Dženė nė nemirktelėjo. Dar viena proga viską papasakoti, bet ji niekaip negalėjo prisiversti. Vargšelis, galvojo ji, šiai dienai jam gal pakaks. O ryt – visai netrukus – galės sužinoti, kad mama piktnaudžiaudavo kvaišalais ir mirė kaip paskutinė narkomanė su adata rankoje.

– Kad ir kas atsitiko, ji buvo dar per jauna, – pasakė ji.

– Tai ji tiesiog gulėjo, ir tiek? Krito negyva?

Ji pažvelgė jam į akis, mėgindama įžiūrėti, ar yra bent koks abejonės krislelis, bet jisai čiaumojo sau toliau traškučius kaip niekur nieko, ir tiek.

Ne. Dabar tikrai dar nesakys. Per greit.

– Nežinau, Nikai, – tvirtai pasakė Dženė. – Reikia palaukti, ir viską sužinosime.

Pamažu paaiškės. Ir jai pačiai. Jai irgi visai nesinorėjo skubėti. Nieko sau, galvojo ji. Tai bent įklimpome...